

sis. Si autem fieret communicatio per hunc modum à pena injuncta, vel debita pro peccato in foro penitentiali.

ARTICULUS II.

Utrum indulgentia valeant religiosis.

Ad secundum dicendum, quod quamvis sit magis indigens qui est in peccato mortali, tamen est minus capax.

Respondet dicendum, quod tam secularibus, quam religiosis valent indulgentia; dummodo sint in caritate, & servent ea quae pro indulgentiis inducuntur.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis religiosi sint in statu perfectionis, tamen ipsi sine peccato vivere non possunt; & ideo si aliquando propter peccatum aliquod commissum sint rei alicujus poenae, possunt per indulgentias ab hac explari.

Ad secundum dicendum, quod propter indulgentias non debet dissolvi regularis obedientia: quia religiosi magis merentur religionem suam servando, quantum ad premium vitae aeternae, quam indulgentias acquirendo; quamvis minus quantum ad dimissionem poenae, quod est minus bonum.

non sacerdotes capitulum tenent; sed absolventur à pena injuncta, vel debita pro peccato in foro penitentiali.

ARTICULUS III.

Utrum ei qui non facit illud pro quo indulgentia datur, possit quandoque indulgentia dari.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod ei qui non facit illud pro quo indulgentia datur, possit quandoque indulgentia dari. Quia ei qui non potest operari, voluntas pro facto reputatur.

1. Praeterea. Unus potest pro alio satisfacere. Sed indulgentia ad remissionem poenae ordinatur, sicut & satisfactio. Ergo unus pro alio potest indulgentiam accipere: & sic ille consequetur indulgentiam qui non fecit hoc pro quo indulgentia datur.

Respondet dicendum, quod indulgentia debet ex aliqua causa dari, ad hoc quod aliquis per indulgentiam ad actum aliquem provocetur, qui in utilitatem Ecclesiae, & honoris Dei vergat.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc intelligitur quantum ad premium essentiale, sed non quantum ad accidentalia aliqua premia, sicut est dimissio poenae, vel aliquid hujusmodi.

Ad secundum dicendum, quod opus proprium potest quis applicare per intentionem cuiuscumque voluerit: & ideo potest pro quocumque vult, satisfacere. Sed indulgentia non potest applicari ad aliquem, nisi ex intentione eius qui dat indulgentiam. Et ideo cum ipse applicat ad facientem, vel dantem hoc, aut illud, ille non potest qui hoc facit, ad alterum hanc intentionem transferre.

Ad tertium dicendum, quod excommunicatio profertur per modum sententiae, quam nullus in seipsum ferre potest, eo quod in iudicio non potest idem esse iudex, & reus. Indulgentia autem non per modum sententiae datur, sed per modum dispensationis curjudam, quam homo potest facere ad seipsum.

QUESTIO XXVIII.

ARTICULUS IV.

Utrum indulgentia valeat ei qui facit.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod indulgentia non valeat ei qui facit. Quia facere indulgentiam est jurisdictionis. Sed nullus in seipsum potest exercere ea quae sunt jurisdictionis, sicut nullus potest se excommunicare. Ergo nullus potest indulgentiae se factae particeps esse.

2. Praeterea. Secundum hoc ille qui facit indulgentiam, possit pro aliquo modico factio sibi poenam remittere omnium peccatorum, & ita impune peccare: quod videtur absonum.

3. Praeterea. Eisdem potestatis est facere indulgentias, & excommunicare. Sed aliquis non potest excommunicare seipsum. Ergo nec indulgentiam quam fecit, particeps esse potest.

Sed contra, est quod tunc est ipse peioris conditionis quam alii, si ipse non possit uti thesauro Ecclesiae, quem aliis dispensat.

Respondet dicendum, quod indulgentia debet ex aliqua causa dari, ad hoc quod aliquis per indulgentiam ad actum aliquem provocetur, qui in utilitatem Ecclesiae, & honoris Dei vergat. Praeterea autem, cui cura Ecclesiae utilitatis, & honoris divini propagandi est commissa, non habet causam ut seipsum ad hoc provocet. Et ideo non potest facere indulgentiam sibi tantum; sed potest uti indulgentia quam pro aliis facit; quia aliis subest causa faciendi.

Ad primum ergo dicendum, quod actum jurisdictionis non potest aliquis in seipsum exercere; sed: eis quae auctoritate jurisdictionis dantur aliis, potest etiam praetuleri uti tam in temporalibus, quam in spiritualibus; sicut etiam sacerdos sibi Eucharistiam accipit, quam aliis dat. Et ita etiam Episcopus potest accipere sibi suffragia Ecclesiae quae aliis dispensat, quorum effectus immediatus est remissio poenae per indulgentias, (a) & non jurisdictionis.

Ad secundum patet solutio ex dictis (in corp. art.)

Ad tertium dicendum, quod excommunicatio profertur per modum sententiae, quam nullus in seipsum ferre potest, eo quod in iudicio non potest idem esse iudex, & reus. Indulgentia autem non per modum sententiae datur, sed per modum dispensationis curjudam, quam homo potest facere ad seipsum.

Ad quartum dicendum, quod aliqua penitentia debet esse publica, & solemniter propter quatuor. Primo ut peccatum publicum publicum habeat medicinam. Secundo quia maxima

De solemniter ritum penitentiae. Circa quod tria quaeruntur. Primo, utrum aliqua penitentia possit publicari, vel solemnizari. Secundo, utrum solemniter penitentia possit iterari.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod non debet aliqua penitentia publicari, vel solemnizari. Quia non licet sacerdoti etiam merum peccatum alicuius concedere, quantumcumque publicum. Sed per penitentiam solemnem publicatur peccatum. Ergo non debet solemnizari.

2. Praeterea. Iudicium debet esse secundum conditionem fori. Sed penitentia est quoddam iudicium quod in foro occulto agitur. Ergo non debet publicari, vel solemnizari.

3. Praeterea. Omnes defectus penitentiae revocant ad perfectum, ut Ambrosius dicit (hab. Lib. III. Hypognost. cap. ix. ad fin. inter op. Aug.) Sed solemnizatio facit contrarium: quia penitentem multis defectibus inest: non enim laicus potest post solemnem penitentiam ad clericatus promoveri, nec clericus ad superiores ordines. Ergo penitentia non est solemnisanda.

Sed contra. Penitentia est quoddam sacramentum. Sed in quolibet sacramento solemnitatis quaedam adhibetur. Ergo & in penitentia adhiberi debet.

Praeterea. Medicina debet respondere morbo. Sed peccatum, quandoque, est publicum, quod multos ad exemplum peccandi trahit. Ergo & penitentia, quae est medicina ejus, debet esse publica, & solemniter, quia multi aedificentur.

Respondet dicendum, quod aliqua penitentia debet esse publica, & solemniter propter quatuor. Primo ut peccatum publicum publicum habeat medicinam. Secundo quia maxima

Utrum aliqua penitentia debeat publicari, vel solemnizari. S. Thom. in IV. disp. xiv. quae. i. art. 5.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod non debet aliqua penitentia publicari, vel solemnizari.

2. Praeterea. Iudicium debet esse secundum conditionem fori. Sed penitentia est quoddam iudicium quod in foro occulto agitur.

3. Praeterea. Omnes defectus penitentiae revocant ad perfectum, ut Ambrosius dicit (hab. Lib. III. Hypognost. cap. ix. ad fin. inter op. Aug.)

Sed in quolibet sacramento solemnitatis quaedam adhibetur. Ergo & in penitentia adhiberi debet.

Praeterea. Medicina debet respondere morbo. Sed peccatum, quandoque, est publicum, quod multos ad exemplum peccandi trahit.

Respondet dicendum, quod aliqua penitentia debet esse publica, & solemniter propter quatuor. Primo ut peccatum publicum publicum habeat medicinam. Secundo quia maxima

(a) Ita possim optime. Alio preptam & non jurisdictionis actus.

confusione in hoc mundo etiam est dignus qui gravissimum scelus commisit. Tertio ut aliis sit ad terrorem. Quarto ut sit ad exemplum penitentis, ne desperent qui in gravibus peccatis delincent.

Ad primum ergo dicendum, quod sacerdos non revelat confessionem, talem penitentiam injungendo; quamvis suspicio occurrat illi aliquod enorme peccatum commississe. Non enim culpa pro certo scitur ex pena: quia quandoque aliquis penitentiam pro alio facit: sicut legitur in Vitis Patrum (Lib. II. cap. xxxi. i. & Lib. V. libello v. num. 27.) de quodam; qui ut socium suum ad penitentiam provocaret, ipse cum eo penitentiam egit. Si autem sit peccatum publicum, ipse penitentiam exequendo penitentiam, confessionem a se factam manifestat.

Ad secundum dicendum, quod penitentia solemnis, quantum ad injunctionem, non exit forum occultum: quia sicut occulte quis conficitur, ita occulte ei penitentia injungitur: sed excocto exit forum occultum: & hoc non est inconveniens.

Ad tertium dicendum, quod penitentia quamvis revocet omnes defectus, restituendo in pristinam gratiam; non tamen semper restituit in pristinam dignitatem. Et ideo etiam mulieres post peccatum penitentiam de fornicatione non velantur, quia dignitatem virginitatis non recuperant. Et similiter post publicam penitentiam peccator non redit ad hanc dignitatem, ut possit ad clericatum assumi: & Episcopus talem ordinans potestate ordinandi privari debet: nisi forte necessitas Ecclesie exoptat, aut consuetudo. Tunc enim dispensative recipitur ad minores ordines, non autem ad sacros ordines: primo propter dignitatem ordinum istorum: secundo propter timorem recidivi: tertio propter scandalum vitandum; quod posset in populo oriri ex memoria præcedentium peccatorum: quarto quia non habet frontem alios corrigendi, cum peccatum ejus fuerit publicum.

ARTICULUS II. De penitentia iterata.

Utrum solemnis penitentia iterari possit.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod solemnis penitentia iterari possit. Sacramenta enim que characterem non imprimunt, cum sua solemnitate iterari possunt, sicut Eucharistia, & extrema unctio, & hujusmodi. Sed penitentia non imprimit characterem. Ergo cum solemnitate iterari potest.

Præterea, Penitentia solemnizatur propter gravitatem, & manifestacionem peccati. Sed post peccatum penitentiam contingit similia peccata committere, vel etiam graviora.

Ergo solemnis penitentia iterum debet adhiberi. Sed contra. Solemnis penitentia significat ejectionem primi hominis de paradiso. Sed hec rantum semel est facta. Ergo & penitentia solemnis tantum semel debet fieri.

Respondeo dicendum, quod solemnis penitentia iterari non debet, propter tria. Primo ne ex iteratione vilescat. Secundo propter significationem: quia significat expulsionem primi hominis de paradiso; que semel tantum est facta. Tertio quia solemnizatio est quasi quedam professio perpetuo penitentiam conservandi. Et ideo iteratio solemnizati repugnat. Si tamen postmodum peccavit, non clauditur eis locus penitentia; sed penitentia solemnis iterum ei injungenda non est.

Ad primum ergo dicendum, quod in illis sacramentis in quibus solemnitas iteratur, iteratio solemnizati non repugnat, ut est in proposito. Et ideo non est simile. Ad secundum dicendum, quod quamvis ratione criminis deberetur ei eadem penitentia; tamen solemnizati iteratio non competit, propter causas prædictas (in corp.).

ARTICULUS III. De penitentia iterata mulieribus.

Utrum solemnis penitentia sit imponenda mulieribus; atque clericis, & utrum à quolibet sacerdote possit imponi.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod solemnis penitentia non sit imponenda mulieribus. Quia vir cui imponitur solemnis penitentia, debet comam abscindere. Sed hoc non competit mulieri, ut patet I. ad Corinth. xi. Ergo non debet agere solemnem penitentiam.

Item, Videtur quod clericis sit imponenda. Quia imponitur propter gravitatem delicti. Sed idem peccatum gravius est in clerico quam in laico. Ergo magis debet imponi clerico quam laico.

Item, Videtur quod à quolibet sacerdote possit imponi. Quia absolvere in foro penitentiali est ejus qui habet claves. Sed simplex sacerdos habet claves. Ergo potest esse minister hujusmodi penitentia.

Respondeo dicendum, quod omnis solemnis penitentia est publica; sed non convertitur. Penitentia enim solemnis hoc modo fit.

Quandocumque talis penitentia presertim se cum presbyteris sui Episcopo stipendat, ante foret Ecclesie, sacco induti, nudis pedibus, vultibus in terram demissis, coma deposita: & eis in Ecclesiam introductis, Episcopus cum omni clero septem Psalmos penitentiales dicit, & postmodum eis manus imponit, aquam benedictam super eos spargit, & cinerem capitulum superponit, cili-

oyabiliter, quod sicut Adam ejectionis est de paradiso, ita ipsi de Ecclesia ejectionis. Postea jubet ministris ut eam ab Ecclesia pellant; clero eos prosequente cum hoc responso: In sudore vultus tui, &c. In eadem autem Domini quolibet anno à suis presbyteris in Ecclesiam reducuntur; & erant ibi usque ad octavas Pasche; ita tamen quod non communicabunt, neque pacem accipient. Et sic fiet quolibet anno, quousque aditur Ecclesia est eis interdicta. Ultima autem reconciliatio reservatur Episcopo, ad quem solum spectat solemnis penitentia; hæc habentur cap. lxiv. dist. I.) Potest autem imponi viris, & mulieribus; sed non clericis, propter scandalum. Non autem talis penitentia debet imponi nisi pro peccato, quod totam commoverit urbem. Publica autem, & non solemnis penitentia est que in facie Ecclesie fit, sed non cum solemnitate prædicta; sicut peregrinatio per mundum cum baculo cubitali. Et hæc potest iterari, & à simpliciter sacerdote injungi: & potest etiam clerico imponi. Tamen quandoque solemnis penitentia accipitur pro publica. Et secundum hoc auctoritates quedam varie loquuntur de solemn.

Ad primum ergo dicendum, quod mulier habet comam in signum subjectionis, non autem vir. Et ideo non competit ut in penitentia mulieri comam deponatur, sicut viro.

Ad secundum dicendum, quod quamvis in eodem genere peccati clericus plus peccet quam laicus; tamen non injungitur ei penitentia solemnis, ne ordo veniat in contemptum; unde non deservit persona, sed ordinis.

Ad tertium dicendum, quod magna peccata indigent magna cautela ad sui curationem. Et ideo injunctio penitentia solemnis, que non nisi pro gravissimis peccatis fit, soli Episcopo reservatur.

QUÆSTIO XXIX.

De sacramento extremae unctiois quantum ad ipsius essentialia, & institutionem.

in novem articulis divisa.

Post hæc considerandum est de sacramento extremae unctiois: de quo quinque videnda sunt.

Primo, de essentialibus ipsius, & de ejus institutione.

Secundo, de effectu ipsius.

Tertio, de ministro ipsius.

Quarto, de eo cui confertur debet, & in qua parte.

Quinto, de ejus iteratione.

Circa primum quærentur novem.

Primo, utrum extrema unctio sit sacramentum.

Secundo, utrum sit unum sacramentum. Tertio, utrum hoc sacramentum fuerit à Christo institutum.

Quarto, utrum oleum olivæ sit conveniens materia hujus sacramenti.

Quinto, utrum oporteat oleum esse consecratum.

Sexto, utrum oporteat materiam hujus sacramenti per Episcopum consecrari.

Septimo, utrum hoc sacramentum habeat aliquam formam.

Octavo, utrum forma hujus sacramenti debeat proferri per orationem deprecativam.

Nono, utrum prædicta oratio sit competens forma hujus sacramenti.

ARTICULUS I.

Utrum extrema unctio sit sacramentum.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod extrema unctio non sit sacramentum. Quia sicut oleum assumitur ad infirmos, ita ad catechumenos. Sed unctio que fit oleo ad catechumenos, non est sacramentum. Ergo nec extrema unctio que fit oleo ad infirmos.

Præterea. Sacramenta veteris legis fuerunt signa sacramentorum nove legis. Sed extrema unctio non habuit aliquam figuram in veteri lege. Ergo non est sacramentum nove legis.

Secundum Dionysium (cap. xxi. & v. eccles. Hierarchy) omne sacramentum vel ad purgandum est, vel ad illuminandum, vel ad perficiendum. Sed extrema unctio non ponitur nec ad purgandum, nec ad illuminandum, quia hoc soli baptismo attribuitur, neque ad perficiendum, quia hoc secundum ipsum Dionysium (ibid. & cap. ii.) pertinet ad christiana, & Eucharistiam. Ergo extrema unctio non est sacramentum.

Sed contra. Sacramenta Ecclesie sufficienter subveniunt defectibus hominum secundum quemlibet statum. Sed exunctibus non subvenit aliud quam extrema unctio. Ergo ipsa est sacramentum.

Præterea. Sacramenta nihil aliud sunt quam quedam spirituales medicinae. Sed extrema unctio est quedam spiritualis medicina, quia valet ad remissionem peccatorum, ut habetur Jacobi v. Ergo est sacramentum.

Respondeo dicendum, quod in his que Ecclesia visibiliter operatur, quedam sunt sacramenta, ut baptismus; quedam sacramentalia, ut exorcismus: quorum est hæc differentia, quod sacramentum dicitur illa adio Ecclesie que attingit ad effectum principaliter intantum in administratione sacramentorum; sed sacramentalia dicitur illa actio que quamvis non pertingat ad illum effectum, tamen

men ordinatur aliquo modo ad illam actionem principalem. Effectus autem intentus in administratione sacramentorum est curatio morbi peccati. Unde Isa. xxviii. 9. *Hic est omnis fructus, ut tollatur peccatum.* Et ideo cum ad hunc effectum pertingat extrema unctio, ut ex verbis Jacobi patet, nec ordinetur ad aliud sacramentum, quasi ei annexum, constat quod extrema unctio non est sacramentale, sed sacramentum.

Ad primum ergo dicendum, quod oleum quo catechumeni unguuntur, sua unctioe non perducit ad peccati remissionem, quia hoc ad baptismum pertinet; sed aliquo modo ad baptismum disponit, ut supra dictum est (IV. dist. vi. quæst. 11. art. 1. quæst. 3. ad 4. & III. D. quæst. lxxxi. art. 3.) Et ideo non est sacramentum illa unctio, sicut unctio extrema.

Ad secundum dicendum, quod hoc sacramentum immediate hominem ad gloriam disponit, cum exeuntibus a corpore detur. Et quia in veteri lege non erat tempus adhuc perveniendi ad gloriam, quia (a) *neminem ad peritulum adduxit lex*, (Heb. vii. 19.) ideo istud sacramentum præfigurari non debuit per aliud sacramentum sibi respondens, sicut per figuram ejusdem generis; quamvis per figuras remotas aliquo modo figuratum sit in omnibus curationibus quæ leguntur in veteri Testamento.

Ad tertium dicendum, quod Dionysius non facit aliquam mentionem de extrema unctioe, sicut nec de poenitentia, nec de matrimonio, quia ipse non intendit determinare de sacramentis, nisi quatenus per ea innovetere potest ecclesiasticæ Hierarchiæ ordinata dispositio quantum ad ministros, & actiones ministrorum, & recipientes. Tamen cum per extremam unctioem aliquis consequatur gratiam, & remissionem peccatorum, non est dubium quod extrema unctio habet vim illuminativam, & purgativam, sicut baptismus, quamvis non ita plene.

ARTICULUS II.

Utrum extrema unctio sit unum sacramentum.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod extrema unctio non sit unum sacramentum. Quia unitas rei est ex sua materia, & ex sua forma; cum ex eodem habeat res esse, & unitatem. Sed forma hujus sacramenti frequenter iteratur (b) etiam eadem vice; & materia pluries inuncto adhibetur secundum diversas partes. Ergo non est unum sacramentum.

(a) Vulgata nihil. (b) Ita passim. Al. etiam in eadem vice & materia pluries. Sed inunctio adhibetur, &c.

2. Præterea. Ipsa unctio est sacramentum ridiculum enim est dicere, quod oleum sit sacramentum. Sed sunt plures unctioes. Ergo sunt plura sacramenta.

3. Præterea. Unum sacramentum ab uno ministro perfici debet. Sed in aliquo casu extrema unctio non potest perfici ab uno ministro; sicut si post primam unctioem factam sacerdos moriatur, tunc enim alius sacerdos debet ulterius procedere. Ergo extrema unctio non est unum sacramentum.

Sed contra. Sicut se habet immersio ad baptismum, ita se habet unctio ad hoc sacramentum. Sed plures immersiones sunt unum sacramentum baptismi. Ergo & plures unctioes extremæ unctiois sunt unum sacramentum. Præterea, si non esset unum sacramentum, tunc facta prima unctioe, non oporteret ad perfectionem sacramenti quod ferret secundam quia quodlibet sacramentum per se habet esse perfectum. Sed hoc falsum est. Ergo est unum sacramentum.

Respondeo dicendum, quod unum nomen, per se loquendo, dicitur tripliciter uno modo sicut indivisibile, quod nec actu, nec potentia est plura; ut punctus, & unitas; alio modo sicut continuum, quod quidem actu est unum, sed plura potentia; ut linea; tertio modo sicut perfectum aliquod; quod ex partibus pluribus constituitur; ut domus, quæ est multa quodammodo etiam in actu, sed illa multa conveniunt in aliquo uno. Et hoc modo quodlibet sacramentum dicitur unum, inquantum multa quæ sunt in uno sacramento, adunantur ad unum significandum, vel causandum: quia sacramentum significando causat. Et ideo quando una actio sufficit ad perfectam significationem, unitas sacramenti consistit in illa actione tantum; sicut patet in confirmatione. Quando autem significatio sacramenti potest esse & in una, & in multis actionibus, tunc sacramentum perfici potest & una actione, & pluribus, sicut baptismus una immersione, & tribus: quia ablucio, quæ significatur in baptismo, potest esse per unam immersionem, & per multas. Quando autem perfecta significatio non potest esse nisi per plures actiones, tunc plures actiones sunt de perfectione sacramenti; sicut patet in Eucharistia: quia refectio corporalis, quæ significatur spiritualem, non potest esse nisi per cibum, & potum. Et simile est in hoc sacramento: quia curatio interiorum vulnerum non potest perfecte significari nisi per appositionem medicinæ ad diversas vulnerum radices. Et ideo plures actiones sunt de perfectione hujus sacramenti.

Sed contra. Sicut se habet immersio ad baptismum, ita se habet unctio ad hoc sacramentum. Sed plures immersiones sunt unum sacramentum baptismi. Ergo & plures unctioes extremæ unctiois sunt unum sacramentum.

Respondeo dicendum, quod unum nomen, per se loquendo, dicitur tripliciter uno modo sicut indivisibile, quod nec actu, nec potentia est plura; ut punctus, & unitas; alio modo sicut continuum, quod quidem actu est unum, sed plura potentia; ut linea; tertio modo sicut perfectum aliquod; quod ex partibus pluribus constituitur; ut domus, quæ est multa quodammodo etiam in actu, sed illa multa conveniunt in aliquo uno. Et hoc modo quodlibet sacramentum dicitur unum, inquantum multa quæ sunt in uno sacramento, adunantur ad unum significandum, vel causandum: quia sacramentum significando causat. Et ideo quando una actio sufficit ad perfectam significationem, unitas sacramenti consistit in illa actione tantum; sicut patet in confirmatione. Quando autem significatio sacramenti potest esse & in una, & in multis actionibus, tunc sacramentum perfici potest & una actione, & pluribus, sicut baptismus una immersione, & tribus: quia ablucio, quæ significatur in baptismo, potest esse per unam immersionem, & per multas. Quando autem perfecta significatio non potest esse nisi per plures actiones, tunc plures actiones sunt de perfectione sacramenti; sicut patet in Eucharistia: quia refectio corporalis, quæ significatur spiritualem, non potest esse nisi per cibum, & potum. Et simile est in hoc sacramento: quia curatio interiorum vulnerum non potest perfecte significari nisi per appositionem medicinæ ad diversas vulnerum radices. Et ideo plures actiones sunt de perfectione hujus sacramenti.

Ad primum ergo dicendum, quod unitas totius perfecti non tollitur propter diversitatem materiæ, aut formæ, quæ est in partibus totius; sicut constat quod non est eadem materia carnis, & olis, ex quibus constituitur unus homo, nec eadem forma. Et similiter etiam in sacramento Eucharistiæ, & in hoc sacramento pluralitas materiæ, & formæ unitatem sacramenti non tollit.

Ad secundum dicendum, quod quamvis illæ actiones sint plures simpliciter; tamen ununtur in una perfecta actione, quæ est unctio omnium exteriorum sensuum, quibus hauritur morbus interior.

Ad tertium dicendum, quod quamvis in Eucharistia, si post consecrationem panis moriatur Sacerdos, alius Sacerdos possit procedere ad consecrationem vini, incipiens ubi ille dimisit, vel etiam incipere a capite supra aliam materiam; tamen in extrema unctioe non potest a capite incipere, sed debet semper procedere: quia unctio in eadem parte facta tantum valet, ac si consecraretur bis eadem hostia: quod nullo modo faciendum est. Nec tamen ministrorum pluralitas tollit unitatem hujus sacramenti, quia instrumentaliter tantum operantur: mutatio autem metallorum non tollit unitatem operationis fabri.

ARTICULUS III.

Utrum hoc sacramentum fuerit à Christo institutum.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum non fuerit institutum à Christo. Quia de institutione sacramentorum, quæ Christus instituit, fit mentio in Evangelio, sicut de Eucharistia, & baptismo. Sed nulla fit mentio de extrema unctioe. Ergo non est à Christo instituta.

2. Præterea. Magister expresse dicit in IV. dist. xxiii. quod est institutum ab Apostolis. Ergo ipse Christus per se non instituit.

3. Præterea. Sacramentum quod Christus instituit, etiam ipse per se exhibuit, ut patet de Eucharistia, & baptismo. Sed hoc sacramentum nulli ipse exhibuit. Ergo per se non instituit.

Sed contra. Sacramenta novæ legis sunt digniora quam sacramenta veteris legis. Sed omnia sacramenta veteris legis sunt à Deo instituta. Ergo multo fortius omnia sacramenta novæ legis habent institutionem ab ipso Christo.

Præterea. Eiusdem est instituire, & statutum removere. Sed Ecclesia, quæ in successoribus Apostolorum habet eandem auctoritatem quam Apostoli habuerunt, non potest auferre sacramentum extremæ unctiois. Ergo Apostoli non instituerunt, sed ipse Christus.

Respondeo dicendum, quod circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod sacramentum istud, & confirmationis Christus non instituit per se, sed Apostolis instituendum dimisit: quia hæc duo propter plenitudinem gratiæ, quæ in eis conferretur, non poterunt ante Spiritus Sancti missionem plenissimam institui. Unde sunt ita sacramenta novæ legis, quod in veteri lege figuram non habuerunt. Sed hæc ratio non suam suam cogit: quia sicut Christus ante passionem suam promissit plenam Spiritus Sancti missionem; ita potuit instituire hæc sacramenta.

Et ideo alii dicunt, quod omnia sacramenta Christus instituit per seipsum; sed quedam per seipsum promulgavit, quæ sunt majoris difficultatis ad credendum; quedam autem Apostolis promulganda reservavit, sicut extremam unctioem, & confirmationem. Et hæc opinio pro tanto videtur probabilior: quia sacramenta ad fundamentum legis pertinent; & ideo ad legislatorem pertinet eorum institutio; & iterum quia ex institutione efficaciam habent, quæ in eis non nisi divinitus inest.

Ad primum ergo dicendum, quod multa Dominus fecit, & dixit, quæ in Evangelio non continentur. Illa enim præcipue curaverunt Evangelistæ tradere quæ ad necessitatem salutis, & ecclesiasticæ dispositionis pertinent. Et ideo potius institutioem baptismi, & poenitentia, & Eucharistiæ, & ordinis factam à Christo narraverunt, quam extremæ unctiois, vel confirmationis, quæ neque sunt de necessitate salutis, neque ad dispositionem, sive distinctionem Ecclesiæ pertinent. Tamen etiam de olei unctioe fit mentio in Evangelio Marci vi. ubi dicitur, quod Apostoli oleo ungebant infirmos.

Ad secundum dicendum, quod Magister dicit ab Apostolis institutum, quia per doctrinam Apostolorum nobis promulgata est ejus institutio.

Ad tertium dicendum, quod Christus non exhibuit aliquod sacramentum, nisi quod ipse accepit in exemplum. Accipere autem poenitentiam, & extremam unctioem sibi non compererat, quia sine peccato erat: ideo ipse non exhibuit.

ARTICULUS IV.

Utrum oleum olivæ sit conveniens materia hujus sacramenti.

Respondeo dicendum, quod conveniens materia hujus sacramenti est oleum olivæ, sicut patet in scripturis.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod oleum olivæ non sit conveniens materia hujus sacramenti. Quia hoc sacramentum immediate ad incorruptionem ordinatur. Sed incorruptio significatur per balsamum.

S. Thom. ubi sup. art. 3. quæst. 1. & seq. S. Thom. ubi sup. art. 3. quæst. 1. & seq. S. Thom. ubi sup. art. 3. quæst. 1. & seq.

quod in chrismate ponitur. Ergo chrisma effect convenientior materia hujus sacramenti.

2. Præterea. Hoc sacramentum est spiritualis medicatio. Sed spiritualis medicatio per vini appositionem significatur, sicut patet Luc. x. in parabola de sauciatore. Ergo vinum etiam effect convenientior materia hujus sacramenti.

3. Præterea. Ubi est majus periculum, ibi debet esse commune remedium. Sed oleum olivæ non est commune remedium, quia non invenitur in qualibet terra. Ergo cum hoc sacramentum detur exentibus, qui sunt in maximo periculo, videtur quod oleum olivæ non sit materia conveniens.

Sed contra est quod Jacobi v. oleum materia hujus sacramenti determinatur. Sed oleum proprie non dicitur nisi oleum olivæ. Ergo hoc est materia hujus sacramenti.

Præterea. Spiritualis sanatio per olei unctionem significatur, ut patet Isai. l. 6. ubi dicitur: *Plaga tumens non est curata in dicamine, neque foras oleo.* Ergo conveniens materia hujus sacramenti est oleum.

Respondeo dicendum, quod spiritualis sanatio quæ in fine adhibetur, debet esse perfecta, quia post eam alia non relinquuntur; & lenis, ut spes, quæ exentibus est maxime necessaria, non frangatur, sed foveatur. Oleum autem lenitivum est, & penetrativum usque ad intima, & etiam diffusivum. Et ideo quantum ad utroque prædictorum est conveniens materia hujus sacramenti. Et quia oleum principaliter nominatur olivæ liquor, cum alii liquores solum ex similitudine ad ipsam, olei nomen accipiant; ideo oleum olivæ etiam debet esse quod assumitur in materia hujus sacramenti.

Ad primum ergo dicendum, quod incorruptio gloriæ est res non contenta in hoc sacramento; nec oportet quod tali rei significatio materiæ respondeat. Unde non oportet quod balsamum ponatur in materia hujus sacramenti: quia balsamum propter odorem pertinet ad bonitatem famæ, quæ de cætero non indiget propter se exuentes; sed indiget tantum nitore conscientiæ, qui per oleum significatur.

Ad secundum dicendum, quod vinum sanat mordendo, sed oleum leniendo: & ideo curatio per vinum magis pertinet ad poenitentiam, quam ad hoc sacramentum.

Ad tertium dicendum, quod oleum olivæ quamvis non ubique crescat, tamen de facili potest ad quemlibet locum transferri.

Et præterea hoc sacramentum non est tantæ necessitatis quod exuentes sine hoc sacramento non possint salutem consequi.

ARTICULUS V. 115

Utrum oporteat oleum esse consecratum.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod non oporteat oleum esse consecratum. Quia hoc sacramentum habet unam sanctificationem in usu per formam verborum. Ergo superfluit alia sanctificatio, si ad materiam ipsius fiat.

2. Præterea. Sacramenta habent efficaciam & significationem in ipsa materia. Sed significatio effectus hujus sacramenti competit oleo ex naturali proprietate ipsius, efficacia autem ex institutione divina. Ergo non est necessaria aliqua sanctificatio materiæ.

3. Præterea. Baptismus est perfectius sacramentum quam extrema unctio. Sed in baptismo non præxigitur materiæ sanctificatio, quantum est de necessitate sacramenti. Ergo nec in extrema unctione.

Sed contra est quia in omnibus aliis unctionibus est materia consecrata prius. Ergo cum hoc sacramentum sit quadam unctio, requirit materiam consecratam.

Respondeo dicendum, quod quidam dicunt, quod oleum simplex est materia hujus sacramenti; & in ipsa sanctificatione olei, quæ fit per Episcopum, pericitur sacramentum. Sed hoc patet esse falsum ex his quæ de Eucharistia dicta sunt (in IV. dist. viii. quæst. 1. art. 1. quæst. 1. ad 2.) ubi ostensum est quod solum illud sacramentum consistit in consecratione materiæ.

Et ideo dicendum est, quod hoc sacramentum consistit in ipsa unctione, sicut baptisimus in ipsa ablutione: & materia hujus sacramenti est oleum sanctificatum. Potest autem triplex ratio assignari, quare exigitur materiæ sanctificatio in hoc sacramento, & quibusdam aliis. Prima est, quia omnis efficacia sacramentorum à Christo descendit. Et ideo sacramenta illa quibus ipse est usus, habent efficaciam ex ipso usu suo; sicut tactu suæ carnis vim regenerativam contulit aquis. Sed hoc sacramento non est usus, nec aliqua corporali unctione: & ideo in omnibus unctionibus requiritur sanctificatio materiæ. Secunda causa est propter plenitudinem gratiæ, quæ confertur, non solum ut tollat culpam, sed etiam reliquias culpæ, & infirmitatem corporis. Tertia est ex hoc quod effectus ejus corporalis, scilicet sanatio corporalis, non casualiter ex materiæ naturali proprietate: & ideo oportet quod hæc efficacia sibi per sanctificationem detur.

Ad primum ergo dicendum, quod prima sanctificatio est materiæ secundum se; sed secunda magis pertinet ad usum ipsius.

plius, secundum quod est actu conferens effectum suum. Et ideo neutra superfluit: quia etiam instrumenta efficaciam accipiunt ab artifice, & dum sunt, & dum ad actum applicantur.

Ad secundum dicendum, quod illa efficacia, quæ est ex ipsa institutione sacramenti, applicatur huic materiæ per sanctificationem.

Ad tertium patet solutio ex dictis (in corp.)

ARTICULUS VI. 116

Utrum oporteat materiam hujus sacramenti esse consecratam per Episcopum.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod non oporteat materiam hujus sacramenti esse consecratam per Episcopum. Quia dignior est consecratio materiæ in Sacramento Eucharistiæ quam in hoc sacramento. Sed in Eucharistia materiam Sacerdos potest consecrare. Ergo & in hoc sacramento.

2. Præterea. In operibus corporalibus ars dignior nunquam præparat materiam inferiori: quia dignior est ars quæ utitur, ea quæ præparat, ut dicitur in II. Physic. (text. 25.) Sed Episcopus est supra Sacerdotem. Ergo non præparat materiam in illo sacramento quo Sacerdos utitur. Sed Sacerdos dispensat hoc sacramento, ut dicitur (quæst. xxxi.) Ergo consecratio materiæ ad Episcopum non pertinet.

Sed contra est quod etiam in aliis unctionibus materia per Episcopum consecratur. Ergo ita debet esse in illa.

Respondeo dicendum, quod minister sacramenti non inducit effectum sacramenti propria virtute, ut principale agens, sed per efficaciam sacramenti quod dispensat: quæ quidem efficacia primo est à Christo, & ab ipso in alios descendit ordinate, scilicet in populum mediante ministris, qui sacramenta dispensant, & in ministris inferiores mediante superioribus, qui materiam sanctificant. Et ideo in omnibus sacramentis quæ indigent materia sanctificata, prima sanctificatio materiæ fit per Episcopum, & usus quandoque per Sacerdotem; ut ostendatur sacerdotalis potestas ab episcopali derivata, secundum illud Psalm. cxxxii. 2. *Sicut unguentum in capite, scilicet in Christo, quod prius descendit in barbam Aaron, deinde usque ad oram vestimentorum.*

Ad primum ergo dicendum, quod Sacramentum Eucharistiæ consistit in ipsa materiæ sanctificatione, non autem in usu. Et ideo, proprie loquendo, illud quod est materia sacramenti, non est quod consecratur. Unde non S. Thom. Op. Tom. VI.

(a) Ita cum Theologis editis passim. Al. agens virtus: item infra requiritur.

præxigitur aliqua sanctificatio circa materiam per Episcopum facta; sed exigitur sanctificatio altaris, & hujusmodi, & etiam ipsius Sacerdotis, quæ non nisi per Episcopum fieri potest. Unde in illo etiam sacramento ostenditur potestas sacerdotalis ab Episcopo derivata, ut Dionysius dicit (cap. 111. Eccl. Hierarch.) Ideo autem illam consecrationem materiæ potest facere Sacerdos quæ est in se sacramentum, & non illam quæ ut sacramentale quoddam ordinatur ad sacramentum, quod consistit in usu fidelium: quia quantum ad corpus Christi verum nullus ordo est supra Sacerdotium; sed quantum ad corpus Christi mysticum Episcopalis Ordo est supra Sacerdotalem, ut infra dicitur (quæst. xi. art. 4.)

Ad secundum dicendum, quod materia sacramenti non est talis materia, ut in qua fiat aliquid per eam quæ utitur, sicut est in artibus mechanicis; sed ut cujus virtute aliquid fiat: & sic participat aliquid de ratione causæ agentis, in quantum est instrumentum quoddam divinæ operationis. Et ideo oportet quod à superiori arte, vel potestate (a) talis virtus materiæ acquiratur: quia in causis agentibus quanto aliquid agens est prius, tanto est perfectius; in causis autem pure materialibus quanto materia est prior, tanto imperfectior.

ARTICULUS VII. 117

Utrum hoc sacramentum habeat aliquam formam.

S. Thom. ubi supra. art. 4. quæst. 1. §. seq.

Ad septimum sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum non habeat aliquam formam. Cum enim efficaciam sacramentorum sit ab institutione, & item à forma, oportet quod forma tradatur ab ipso qui sacramentum instituit. Sed forma hujus sacramenti non invenitur tradita neque à Christo, neque ab Apostolis. Ergo hoc sacramentum non habet aliquam formam.

2. Præterea. Ea quæ sunt de necessitate sacramenti, observantur eodem modo apud omnes. Sed nihil magis est de necessitate sacramenti habitus formam quam ipsa forma. Ergo cum non sit aliqua forma communiter observata ab omnibus in hoc sacramento, quia diversis verbis utuntur; videtur quod hoc sacramentum non habeat aliquam formam.

3. Præterea. In baptismo non requiritur forma nisi ad sanctificationem materiæ: quia est aqua verbo vite diluuntur criminibus sanctificata (ut ait Hugo lib. II. de Sac. part. vi. cap. 11.) Sed hoc sacramen-

M 2 tum

tum habet materiam prius sanctificatam. Ergo non indiget aliqua forma verborum.

Sed contra est quod Magister dicit (IV. dist. 1.) quod omne sacramentum novæ legis consistit in rebus, & verbis. Verba autem sunt forma sacramenti. Ergo cum hoc sit sacramentum novæ legis, videtur quod habeat formam.

Præterea. Ad hoc est ritus universalis Ecclesie, quæ quibusdam verbis utitur in collatione hujus sacramenti.

Respondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod nulla est forma de necessitate hujus sacramenti. Sed hoc videtur derogare effectui hujus sacramenti: quia omne sacramentum efficit significando. Significatio autem materię non determinatur ad effectum determinatum, cum ad multa se possit habere, nisi per formam verborum. Et ideo in omnibus sacramentis novæ legis, quæ efficiunt quod figurant, oportet esse & res, & verba. Et præterea Jacobus (cap. v.) totam vim hujus sacramenti videtur consistere in oratione, quæ est forma hujus sacramenti, ut dicitur (in resp. ad 2. & art. 8. & 9. seq.) Et ideo prædicta opinio præsumptuosa videtur, & erronea.

Et propter hoc dicitur, sicut communiter dicitur, quod habet formam determinatam, sicut & alia sacramenta.

Ad primum ergo dicendum, quod Sacra Scriptura omnibus communiter proponitur. Et ideo forma baptismi, qui ab omnibus dari potest, debet in Sacra Scriptura exprimi: & similiter forma Eucharistie, quæ exprimit sacramenti illius fidem, quæ est de necessitate salutis. Sed formæ aliorum sacramentorum non inveniuntur in Sacra Scriptura traditæ; sed hæc Ecclesia ex traditione Apostolorum habet, qui à Domino acceperunt, ut dicit Apostolus I. Corinth. xi. 23. *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis &c.*

Ad secundum dicendum, quod illa verba quæ sunt de essentia formæ, scilicet oratio deprecativa, ab omnibus dicuntur; sed alia quæ sunt de bene esse, non observantur ab omnibus.

Ad tertium dicendum, quod materia baptismi habet quandam sanctificationem per se ex ipso tactu carnis Salvatoris; sed ex forma verborum accipit sanctificationem actu sanctificantem. Et similiter post sanctificationem materię hujus sacramenti secundum se requiritur sanctificatio in usu, per quam actu sanctificet.

(a) *Al. ex operatione ministri, item ex oratione mysterii.*

ARTICULUS VIII. 118

Utrum forma hujus sacramenti debeat proferri per orationem indicativam, & non per deprecativam.

AD octavum sic proceditur. Videtur quod forma hujus sacramenti debeat proferri per orationem indicativam, & non per deprecativam. Quia omnia sacramenta novæ legis habent certum effectum. Sed certitudinem effectus non exprimitur in formis sacramentorum nisi per orationem indicativam; ut cum dicitur: *Hoc est corpus meum*, vel *Ego te baptizo, &c.* Ergo forma hujus sacramenti debet esse oratio indicativa.

2. Præterea. In formis sacramentorum debet exprimi intentio ministri, quæ requiritur ad sacramentum. Sed intentio conferendi sacramentum non exprimitur nisi per orationem indicativam. Ergo &c.

3. Præterea. In quibusdam Ecclesiis dicuntur hæc verba in collatione hujus sacramenti: *Ungo vos oculos oleo sanctificato in nomine Patris, &c.* & hoc est conforme aliis formis sacramentorum. Ergo videtur quod in hoc consistat forma hujus sacramenti.

Sed contra. Illud quod est forma sacramenti, ab omnibus oportet quod servetur. Sed verba prædicta non dicuntur secundum consuetudinem omnium Ecclesiarum, sed tantum verba deprecativa, scilicet: *Per istam sanctam unctionem, & piissimam suam misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid deliquisti per visum, &c.* Ergo forma hujus sacramenti est oratio deprecativa.

Præterea. Hoc videtur ex verbis Jacobi, qui attribuit efficaciam hujus sacramenti orationi: *Oratio fidei*; inquit (cap. v. 15.) *salvabit infirmum*. Ergo cum efficacia sacramenti sit ex forma, videtur quod forma hujus sacramenti sit oratio deprecativa.

Respondeo dicendum, quod forma hujus sacramenti est oratio deprecativa, ut patet per verba Jacobi, & ex usu Romane Ecclesie, quæ solum verbis deprecativis utitur in collatione hujus sacramenti. Cujus ratio multiplex assignatur. Primo quia suscipiens sacramentum hoc est viribus propriis destitutus: unde indiget orationibus sublevari. Secundo quia datur exeuntibus, qui jam desunt esse de foro Ecclesie, & in solius Dei manu requiescunt: unde & ei per orationem committuntur. Tertio quia hoc sacramentum non habet aliquem effectum, qui semper (a) ex oratione ministri consequatur; omnibus quæ sunt de essentia

sacramenti etiam rite peractis, sicut character in baptismo, & confirmatione, & transubstantiatio in Eucharistia, & remissio peccati in penitentia, existente contritione, quæ est de essentia sacramenti penitentiae, non autem de essentia hujus sacramenti. Et ideo in hoc sacramentum non potest esse forma indicativi modi, sicut in prædictis sacramentis.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc sacramentum, sicut & prædicta, quantum est de se, habet certitudinem; sed potest ex fictione recipientis impediri, etiam si sacramentum se subjiciat per intentionem, sic quod nullum effectum consequatur. Et propter hoc non est simile de hoc, & de aliis sacramentis, in quibus semper aliquis effectus consequitur.

Ad secundum dicendum, quod per ipsum actum, qui ponitur in forma, scilicet: *Per istam sanctam unctionem*, satis exprimitur intentio.

Ad tertium dicendum, quod verba illa indicativi modi, quæ secundum morem quorundam præmittuntur orationi, non sunt forma hujus sacramenti, sed sunt dispositio ad formam, in quantum intentio ministri determinatur ad actum illum per illa verba.

ARTICULUS IX. 119

Utrum prædicta oratio sit competens forma hujus sacramenti.

AD novum sic proceditur. Videtur quod prædicta oratio non sit competens forma hujus sacramenti. Quia in formis aliorum sacramentorum fit mentio de materia, sicut patet in confirmatione, quæ non fit in prædictis verbis. Ergo non est conveniens forma.

2. Præterea. Sicut effectus hujus sacramenti provenit in nos per misericordiam divinam, ita & aliorum sacramentorum. Sed in formis aliorum sacramentorum non fit mentio de misericordia divina, sed magis de Trinitate, & passione. Ergo similiter debet esse hic.

3. Præterea. Duplex effectus hujus sacramenti in littera ponitur (IV. dist. xxiii.) Sed in verbis prædictis non fit mentio nisi de uno, scilicet de remissione peccatorum, non autem de corporalis sanatione, ad quam Jacobus ordinat orationem fidei, dicens: (cap. v. 15.) *Oratio fidei salvabit infirmum*. Ergo forma prædicta est incompetens.

Respondeo dicendum, quod prædicta oratio est competens forma hujus sacramenti: quia tangit sacramentum in hoc quod dicitur, *per istam sanctam unctionem*; & illud quod operatur in Sacramento, scilicet *divinam misericordiam*; & effectum, scilicet *remissionem peccatorum*.

Ad primum ergo dicendum, quod materia

hujus sacramenti potest intelligi per actum unctionis, non autem materia confirmationis, & qui semper inducitur ex sacramento, nisi sit defectus ex parte recipientis: non autem talis effectus est corporalis sanitas, ut dicitur (quest. seq. art. 1. & 2.) quamvis quandoque tequatur; ratione cuius Jacobus hunc effectum attribuit orationi, quæ est forma hujus sacramenti.

QUÆSTIO XXX.

De effectu hujus sacramenti,

in tres articulos divisa.

Einde considerandum est de effectu hujus sacramenti.

Circa hoc quaruntur tria.

Primo, utrum extrema unctio valeat ad remissionem peccatorum.

Secundo, utrum sanitas corporalis sit effectus hujus sacramenti.

Tertio, utrum hoc sacramentum characterem imprimat.

ARTICULUS I. 120

Utrum Extrema-Unctio valeat ad remissionem peccatorum.

S. Thom. IV. dist. xxxiii. quest. 1. art. 2. quest. 1. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod extrema unctio non valeat ad remissionem peccatorum. Ad hoc enim quod per unum potest effici, aliud non exigitur. Sed in eo qui extremam unctionem accipit, requiritur penitentia ad peccatorum remissionem. Ergo per extremam unctionem non dimittuntur peccata.

2. Præterea. In peccato non sunt nigritia, macula, reatus, poenæ; & reliquæ peccati. Sed per extremam unctionem non remittitur peccatum quoad maculam sine contritione, quæ etiam sine unctione remittitur; nec iterum quoad poenam; quia adhuc si convalescat, tenetur perficere satisfactionem injunctam; nec quoad reliquias culpæ, quia adhuc remanent dispositiones ex actibus præcedentibus relinquantur, ut patet post convalescentiam. Ergo nullo modo

do per extremam unctionem sit peccatorum remissio.

3. Præterea. Remissio peccatorum non fit successive, sed in instanti. Sed extrema unctio non fit tota simul, quia plures unctiones requiruntur. Ergo ejus effectus non est remissio peccatorum.

Sed contra est quod dicitur Jacobi v. 15. Si in peccatis sit, dimittentur ei.

Præterea. Omne sacramentum novæ legis gratiam confert. Sed per gratiam fit remissio peccatorum. Ergo extrema unctio, cum sit sacramentum novæ legis, operatur ad remissionem peccatorum.

Respondeo dicendum, quod quodlibet sacramentum est institutum principaliter ad unum effectum; quamvis etiam alios ex consequenti inducere possit. Et quia sacramentum efficit quod figurat, ideo ex ipsa significatione sacramenti debet accipi ejus principalis effectus. Adhibetur autem hoc sacramentum secundum modum cujusdam medicationis, sicut baptismus per modum ablutionis. Medicina autem est ad pellendam infirmitatem. Unde principaliter hoc sacramentum est institutum ad sanandum infirmitatem peccati. Unde sicut baptismus est quedam spiritualis regeneratio, & penitentia quedam spiritualis lustratio; ita & extrema unctio est quedam spiritualis sanatio, vel medicatio. Sicut autem corporalis medicatio presupponit corporalem vitam in medicamento; ita spiritualis medicatio. Et ideo hoc sacramentum non datur contra defectus quibus spiritualis vita tollitur, scilicet contra peccatum originale, vel mortale; sed contra illos defectus quibus homo spiritualiter infirmatur, ut non habeat perfectum vigorem ad actus vite gratiæ, vel gloriæ; & hic defectus nihil aliud est quam quedam debilitas, & ineptitudo, quæ in nobis relinquitur ex peccato actuali, vel originali; & contra hanc debilitatem homo roboratur per hoc sacramentum. Sed quia hoc robor gratia facit, quæ secum non comparatur peccatum; ideo ex consequenti si invenit peccatum aliquod, vel mortale, vel veniale, quoad culpam, tollit ipsum; dummodo non ponatur obex ex parte recipientis; sicut etiam de Eucharistia, & Confirmatione supra dictum est (IV. dist. vii. quæst. i. art. 2. quæst. 1. ad 3. & quæst. 111. art. 2. quæst. 2. dist. xix. quæst. i. art. 3. quæst. 2. dist. xxi. art. 1. art. 2. & quæst. lxxix. art. 3.) Et ideo etiam Jacobus de remissione peccati conditionaliter loquitur, dicens: si in peccatis sit, dimittentur ei; scilicet quoad culpam; non enim semper delet peccatum, quia non semper invenit; sed semper remittit quoad debilitatem prædictam quam quidam reliquias peccati dicunt.

Quidam vero dicunt, quod principaliter est institutum contra veniale; quod quidem

non potest, dum hæc vita agitur, perfecte curari; & ideo sacramentum executionem specialiter contra veniale ordinatur. Sed hoc non videtur verum; quia penitentia etiam in hac vita delet venialia peccata quoad culpam; quod autem non possunt evitari post peccatum penitentiam, non aufert præcedenti penitentiam suum effectum; & iterum hoc pertinet ad debilitatem prædictam.

Unde dicendum, quod principalis effectus hujus sacramenti est remissio peccatorum quoad reliquias peccati, & ex consequenti etiam quoad culpam, si eam inveniat.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis effectus principalis alicujus sacramenti possit haberi sine actuali perceptione hujus sacramenti, vel sine sacramento, vel per aliud sacramentum ex consequenti; nunquam tamen haberi potest sine proposito illius sacramenti. Et ideo quia penitentia est principaliter instituta contra actuale culpam, quodcumque aliud sacramentum actuale culpam delet ex consequenti, non excludit necessitatem penitentiam.

Ad secundum dicendum, quod extrema unctio aliquo modo quantum ad illa tria remittit peccatum: quamvis enim culpa quoad maculam sine contritione non dimittitur; tamen hoc sacramentum per gratiam quam infundit, facit quod ille motus liberi arbitrii in peccatum sit contritio, sicut etiam in Eucharistia, & Confirmatione potest accidere. Similiter etiam & reatum poenæ temporalis dimittit; sed ex consequenti, in quantum debilitatem tollit: quia eandem poenam levius portat fortis quam debilis. Unde non oportet quod propter hoc minuat satisfactio mensuram. Reliquias autem peccati non dicuntur hic dispositiones ex actibus reliquias, quæ sunt quidam habitus inchoati, sed quedam spiritualis debilitas in ipsa mente existens, qua sublatâ, etiam eisdem habitibus, vel dispositionibus manentibus, non ita potest inclinari mens ad peccatum.

Ad tertium dicendum, quod quando sunt multe actiones ordinate ad unum effectum, ultima est formalis respectu omnium præcedentium, & agit in virtute earum; & ideo in ultima unctione gratia infunditur, quæ effectum sacramento præbet.

Ad primum ergo dicendum, quod obiecto illa probat quod corporalis sanitas non sit

AR.

ARTICULUS II.

121

Utrum sanitas corporalis sit effectus hujus sacramenti.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod sanitas corporalis non sit effectus hujus sacramenti. Omne enim sacramentum est medicina spiritualis. Sed spiritualis medicina ad spirituales sanitatem ordinatur, sicut corporalis ad corporalem. Ergo sanitas corporalis non est effectus hujus sacramenti.

2. Præterea. Sacramentum semper habet effectum suum in eo qui non fidus accedit: Sed quandoque non sanatur corporaliter suscipiens hoc sacramentum, quantumcumque devotus accipiat. Ergo sanitas corporalis non est effectus ejus.

3. Præterea. Efficacia hujus sacramenti nobis ostenditur Jacobi v. Sed ibi non attribuitur sanationis effectus unctioni, sed orationi: dicit enim: *Oratio fidei salvabit infirmum*. Ergo corporalis sanatio non est effectus hujus sacramenti.

Sed contra. Operatio Ecclesiæ habet majorem efficaciam post Christi passionem quam ante. Sed ante oleo uncti per Apostolos sanabantur, ut patet Marci vi. Ergo & nunc habet effectum in corporali sanatione.

Præterea. Sacramenta significando efficiunt. Sed baptismus per ablutionem corporalem, quam exterius facit, significat, & efficit spirituales. Ergo & extrema unctio per sanationem corporalem, quam exterius efficit, significat, & causat spirituales.

Respondeo dicendum, quod sicut baptismus per ablutionem corporalem facit spirituales emundationem à maculis spiritualibus; ita hoc sacramentum per medicationem sacramentalem exteriori facit sanationem interiorem; & sicut ablutio baptismi habet effectum corporalis ablutionis, quia etiam corporalem mundationem facit; ita etiam extrema unctio habet effectum corporalis medicationis, scilicet corporalem sanationem. Sed hæc est differentia, quod corporalis ablutio ex ipsa naturali proprietate elementi facit corporalem mundationem; & ideo semper eam facit: sed extrema unctio non facit corporalem sanationem: ex proprietate naturalis materis, sed ex virtute divini, quæ rationaliter operatur. Et quia ratio operans nunquam inducit secundarium effectum, nisi secundum quod expedit ad principalem; ideo ex hoc sacramento non semper sequitur corporalis sanatio, sed quando expedit ad spirituales sanationem: & tunc semper eam inducit; dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis.

Ad primum ergo dicendum, quod obiecto illa probat quod corporalis sanitas non sit

effectus principalis hujus sacramenti: & hoc verum est.

Ad secundum patet solutio ex dictis (in corp. & quæst. lxxix. art. 8.)

Ad tertium dicendum, quod oratio illa est forma hujus sacramenti, ut dictum est (quæst. præc. art. 8. & 9.) Et ideo hoc sacramentum ex sua forma habet efficaciam, quantum est de se, ad sanationem corporalem.

ARTICULUS III.

122

Utrum hoc sacramentum characterem imprimat.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum characterem imprimat. Character enim signum distinctivum est. Sed sicut baptizatus distinguitur a non baptizato; ita unctus à non uncto. Ergo sicut baptismus imprimit characterem, ita & extrema unctio.

2. Præterea. In ordinis, & confirmationis sacramentis est unctio, sicut & in hoc sacramento. Sed in illis imprimitur character. Ergo & in isto.

3. Præterea. In omni sacramento est aliquid quod est res tantum, & aliquid quod est sacramentum tantum, & aliquid quod est res, & sacramentum. Sed non potest aliquid assignari in hoc sacramento quod sit res, & sacramentum, nisi character. Ergo & in hoc sacramento imprimitur character.

Sed contra. Nullum sacramentum imprimens characterem iteratur. Hoc autem iteratur, ut dicitur (quæst. xxxiii.) Ergo non imprimitur characterem.

Præterea. Distinctio quæ fit secundum characterem sacramentalem, est distinctio eorum qui sunt in præsentia Ecclesiæ. Sed extrema unctio confertur ei qui exit de præsentia Ecclesiæ. Ergo in eo non imprimitur characterem.

Respondeo dicendum, quod character non imprimitur nisi in illis sacramentis quibus homo ad aliquid sacrum deputatur. Hoc autem sacramentum est solum in remedium; & non deputatur per ipsum homo ad aliquid sacrum agendum, vel suscipiendum. Et ideo non imprimitur in eo characterem.

Ad primum ergo dicendum, quod character facit distinctionem statuum quantum ad ea quæ in Ecclesia sunt agenda; & talem distinctionem homo non habet ab aliis, per hoc quod ipse est unctus.

Ad secundum dicendum, quod unctio quæ fit in ordine, & confirmatione, est unctio consecrationis, qua homo deputatur ad aliquid sacrum; sed hæc unctio est unctio medicationis. Et ideo non est simile.

Ad tertium dicendum, quod in hoc sacramento res, & sacramentum non est character, sed quedam interior devotio, quæ est spiritualis unctio.

QUÆST.

QUESTIO XXXI.

De ministro hujus sacramenti,

in tres articulos divisa.

DEinde considerandum est de administratione hujus sacramenti. Circa quod queruntur tria.

Primo, utrum laicus possit hoc sacramentum conferre.

Secundo, utrum Diaconus, Tertio, utrum solus Episcopus.

ARTICULUS I.

Utrum laicus possit hoc sacramentum conferre.

S. Thom. ubi sup. quest. 1. art. 1. quest. 2. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod etiam laicus possit hoc sacramentum conferre. Quia hoc sacramentum habet efficaciam ex oratione, ut Jacobus dicit (cap. v.) Sed oratio laici quandoque est ita Deo accepta, sicut Sacerdotis. Ergo potest hoc sacramentum conferre.

2. Præterea. De quibusdam Patribus in Ægypto legitur, quod oleum ad infirmos transtribant, & sanabantur: & similiter dicitur de Beata Genovefa, quod oleo infirmos ungebat. Ergo hoc sacramentum potest conferri etiam a laicis.

Sed contra est quod in hoc sacramento sit remissio peccatorum. Sed laici non habent potestatem dimittendi peccata. Ergo &c.

Respondendo dicendum, quod secundum Dionysium in Eccles. Hierar. (cap. v. parum à princ.) sunt quidam exercentes actiones hierarchicas, & quidam recipientes tantum, qui sunt laici. Et ideo nullus sacramenti dispensatio laicis ex officio competit; sed quod baptizare possint in casu necessitatis, ex divina dispensatione factum est, ut nulli regenerationis spiritualis facultas desit.

Ad primum ergo dicendum, quod oratio illa non fit à Sacerdote in persona sua: quia cum sit quandoque peccator, non esset exaudibilis; sed fit in persona totius Ecclesie, in cujus persona orare potest, quasi persona publica; & non tantum laicus, qui persona privata est.

Ad secundum dicendum, quod illæ unctiones non erant sacramentales; sed ex quadam devotione recipientium talem unctionem, & ex meritis ungentium, vel oleum mittentium conquebatur effectus sanitatis corporalis per gra-

tiam sanitatum, non autem per gratiam sacramentalem.

ARTICULUS II.

Utrum diaconi possint hoc sacramentum conferre.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod diaconi possint hoc sacramentum conferre. Quia, secundum Dionysium (cap. v. Eccles. Hier. cit. med.) Diaconi habent virtutem purgativam. Sed hoc sacramentum est infirmitum tantum ad purgandum ab infirmitate mentis, & corporis. Ergo & diaconi possunt conferre.

2. Præterea. Dignius sacramentum est baptismus quam hoc de quo hic agimus. Sed diaconi possunt baptizare, ut patet de B. Laurentio. Ergo & possunt hoc sacramentum conferre.

Sed contra est quod dicitur Jacobi v. 14. Inducat Presbyterus Ecclesia.

Respondendo dicendum, quod diaconus habet vim purgativam tantum, non illuminativam. Unde cum illuminatio fiat per gratiam, nullum sacramentum, in quo gratia confertur, diaconus potest dare ex officio: & ideo nec hoc, cum in eo gratia conferatur.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc sacramentum illuminando per gratia collationem purgat: & ideo diacono ejus collatio non competit.

Ad secundum dicendum, quod hoc sacramentum, non est necessitatis sacramentum, sicut baptismus. Unde non ita committitur dispensatio ejus omnibus in articulo necessitatis, sed solum illis quibus ex officio competit. Diaconis autem etiam baptizare non competit ex officio.

ARTICULUS III.

Utrum solus Episcopus possit hoc sacramentum conferre.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod solus Episcopus possit hoc sacramentum conferre. Quia hoc sacramentum unctione perficitur, sicut & confirmatio. Sed solus Episcopus potest confirmare. Ergo solus Episcopus potest hoc sacramentum conferre.

2. Præterea. Qui non potest quod minus est, non potest quod est majus. Sed major est usus materie sanctificatione quam sanctificatio ejus, quia est finis ipsius. Ergo cum Sacerdos non possit sanctificare materiam, nec potest materia sanctificata uti.

Sed contra. Hujus sacramenti minister inducendum est ad eum qui suscipit sacramentum, ut patet Jacobi v. Sed Episcopus non potest accedere ad omnes infirmos sua diocesis. Ergo non solus Episcopus potest hoc sacramentum conferre.

Ref.

Respondendo dicendum, quod secundum Dionysium (cap. v. eccles. Hier. ante med.) Episcopus proprie habet perficiendi officium, sicut sacerdos illuminandi. Unde illa sacramenta dispensanda solis Episcopis reservantur quæ suscipiunt in aliquo statu perfectionis super alios ponunt. Hoc autem non est in hoc sacramento, cum omnibus detur. Et ideo per simplices sacerdotes potest administrari.

Ad primum ergo dicendum, quod confirmatio imprimite characterem, quo collocatur homo in statu perfectionis, ut supra dictum est (IV. dist. vii. quest. 1. art. 1. quest. 1. & III. P. quest. lxxiii. art. 1. 2. & 6.) Non autem hoc est in hoc sacramento. Et ideo non est simile.

Ad secundum dicendum, quod quamvis in genere cause finalis usus materie sanctificatione sit potior quam sanctificatio materie; tamen in genere cause efficientis sanctificatio materie est potior, quia ab eadem pendet usus, sicut ab activa causa: & ideo sanctificatio requirit altiore virtutem activam quam usus.

QUESTIO XXXII.

Quibus hoc sacramentum conferri debeat & in qua parte corporis.

in septem articulos divisa.

DEinde considerandum est de his quibus hoc sacramentum conferri debet, & in qua parte corporis.

Circa quod queruntur septem. Primo, utrum sanis debeat hoc sacramentum conferri.

Secundo, utrum debeat conferri in qualibet infirmitate.

Tertio, utrum debeat conferri furiosis, & amentibus.

Quarto, utrum pueris.

Quinto, utrum totum corpus in hoc sacramento inungi debeat.

Sexto, utrum convenienter determinentur partes in quibus inungitur.

Septimo, utrum mutilati in prædictis partibus inungi debeat.

ARTICULUS I.

Utrum hoc sacramentum sanis conferri debeat.

S. Thom. IV. dist. xxxiii. quest. 1. art. 2. quest. 1. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod etiam sanis conferri debeat hoc sacramentum. Quia principalior effectus hujus sacramenti est sanatio mentis quam sanatio cor-

S. Thom. Op. Tum. VI.

poris, ut dictum est (quest. xxx. art. 2.) Sed etiam sani corpore indigent sanatione mentis. Ergo eis etiam debet hoc sacramentum conferri.

2. Præterea. Hoc sacramentum est executionum, sicut baptismus est sacramentum intrantium. Sed omnibus intrantibus baptismus datur. Ergo omnibus executionibus debet dari hoc sacramentum. Sed quandoque illi qui sunt in propinquo exitus, sunt sani; sicut illi qui decapitandi sunt. Ergo talibus debet hoc sacramentum dari.

Sed contra est quod dicitur Jacobi v. 14. Infirmatur quis in vobis? &c. Ergo solis infirmis competit hoc sacramentum.

Respondendo dicendum, quod hoc sacramentum est quedam spiritualis curatio, ut dictum est (quest. xxx. art. 1. & 2.) quæ quidem per quandam corporalis curationis modum significatur. Et ideo illis quibus corporalis curatio non competit, scilicet sanis, non debet hoc sacramentum conferri.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis spiritualis sanitas sit principalis effectus hujus sacramenti; tamen oportet quod per curationem corporalem significetur curatio spiritualis hujus sacramenti, etiam si corporalis sanatio non sequatur. Et ideo solum illis hoc sacramentum sanitas spiritualis dari potest quibus corporalis curatio competit, scilicet infirmis; sicut ille solus potest baptismum suscipere qui potest corporalis ablutionis esse particeps, non autem puer in ventre matris exiens.

Ad secundum dicendum, quod etiam baptismus non est nisi illorum intrantium qui corporali ablutioni subijci possunt. Et ideo hoc sacramentum illorum tantum executionum est quibus corporalis curatio competit.

ARTICULUS II.

Utrum hoc sacramentum dari debeat in qualibet infirmitate.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum dari debeat in qualibet infirmitate. Quia Jacobi v. ubi hoc sacramentum traditur, nulla infirmitas determinatur. Ergo in omnibus infirmitatibus debet hoc sacramentum conferri.

2. Præterea. Quanto remedium est dignius, tanto debet esse generalius. Sed hoc sacramentum est dignius quam medicina corporalis. Cum ergo medicina corporalis omnibus infirmis detur, videtur etiam quod hoc sacramentum similiter conferri debeat.

Sed contra. Hoc sacramentum dicitur ab omnibus extremæ unctionis. Sed non omnis infirmitas ad extremam causam producit; cum quedam ægrotudines sint causa longioris vite, ut

N

dicit Philoſophus (Lib. de longitud. & brevit. vitæ cap. 1. parum à p̄cipue.) Ergo non in omnibus infirmitatibus debet hoc ſacramentum dari.

Reſpondeo dicendum, quod hoc ſacramentum eſt ultimum remedium quod Eccleſia poteſt conferre, quaſi immediate diſponens ad gloriam. Et ideo illis tantum infirmantibus debet exhiberi qui ſunt in ſtatu excurrentium, propter hoc quod ægritudo nata eſt inducere mortem, & de periculo ſinetur.

Ad primum ergo dicendum, quod quælibet infirmitas augmentata poteſt mortem inducere. Et ideo ſi genera infirmitatum penſentur, in qualibet ægritudine poteſt dari hoc ſacramentum: & hinc eſt quod Apoſtolus non determinat infirmitatem aliquam. Sed ſi penſetur infirmitatis modus, & ſtatus, non ſemper debet infirmantibus hoc ſacramentum dari.

Ad ſecundum dicendum, quod medicina corporalis habet pro principali effectu ſanctatem corporalem, qua omnes infirmi in quolibet ſtatu indigent. Sed hoc ſacramentum habet pro principali effectu illam ſoſpitatam quæ excurrentibus, & iter ad gloriam agentibus eſt neceſſaria. Et ideo non eſt ſimile.

ARTICULUS III. 128

Utrum hoc ſacramentum dari debeat furioſis, & amentibus.

AD tertium ſic proceditur. Videtur quod furioſis, & amentibus hoc ſacramentum dari debeat. Quia tales egritudines ſunt periculoſiſſimæ, & cito ad mortem diſponunt. Sed periculo debet adhiberi remedium. Ergo hoc ſacramentum, quod eſt in remedium infirmitatis humanæ, debet talibus conferri.

2. Præterea. Dignus ſacramentum eſt baptiſmus quam iſtud. Sed baptiſmus datur furioſis, ut ſupra dictum eſt (IV. diſt. 1v. quæſt. 111. art. 1. quæſt. 11. & III. P. quæſt. Lxviii. art. 12.) Ergo & hoc ſacramentum eis debet dari.

Sed contra. Hoc ſacramentum non eſt dandum niſi recognoſcentibus ipſum. Sed tales non ſunt furioſi, & amentes. Ergo eis dari non debet.

Reſpondeo dicendum, quod ad effectum huius ſacramenti percipiendum pluriſimum valet devotio ſuſcipientis, & personale meritum conferentium, & generale totius Eccleſiæ: quod patet ex hoc quod per modum deprecationis forma huius ſacramenti confertur. Et ideo illis qui non poſſunt recognoſcere, & cum devotione ſuſcipere hoc ſacramentum, dari non debet, & præcipue furioſis, & amentibus, qui poſſent irreverentiam ſacra-

mento per aliquam immunditiam facere: niſi haberent lucida intervalla, in quibus ſacramentum cognoſcerent: & ſic eis conferri in ſtatu illo poſſet.

Ad primum ergo dicendum, quod quavis in periculo mortis tales quandoque ſunt; tamen remedium per devotionem propriam non poteſt eis applicari: & ideo non debet eis conferri.

Ad ſecundum dicendum, quod baptiſmus non requirit motum liberi arbitrii, quia datur contra originale principaliter, quod non curatur in nobis ex noſtro libero arbitrio; ſed in hoc ſacramento requiritur motus liberi arbitrii: & ideo non eſt ſimile. Et præterea baptiſmus eſt ſacramentum neceſſitatis, non autem extrema unctio.

ARTICULUS IV. 129

Utrum hoc ſacramentum debeat dari pueris.

AD quartum ſic proceditur. Videtur quod hoc ſacramentum debeat dari pueris. Quia eisdem infirmitatibus quandoque laborant pueri, & adulti. Sed eisdem morbo debet adhiberi idem remedium. Ergo ſicut adultis, ita & pueris debet hoc ſacramentum dari.

2. Præterea. Hoc ſacramentum datur ad purgandum reliquias peccati, ut ſupra dictum eſt (quæſt. xxx. art. 1.) tam originalis, quam actualis. Sed in pueris ſunt reliquie originalis peccati. Ergo eis debet hoc ſacramentum dari.

Sed contra eſt quod nulli debet dari hoc ſacramentum, cui non competit forma ſacramenti. Sed forma ſacramenti non competit pueris: quia non peccaverunt per viſum, & auditum, ut in forma exprimitur. Ergo eis dari non debet hoc ſacramentum.

Reſpondeo dicendum, quod hoc ſacramentum exigit actualem devotionem in ſuſcipiente, ſicut & Euchariftia. Unde ſicut Euchariftia non debet dari pueris, ita nec hoc ſacramentum.

Ad primum ergo dicendum, quod infirmitates in pueris non ſunt ex peccato actuali cauſatæ, ſicut in adultis: & contra illas præcipue infirmitates hoc ſacramentum datur quæ ſunt ex peccato cauſatæ, quaſi peccati reliquie.

Ad ſecundum dicendum, quod non datur contra reliquias originalis peccati, niſi ſecundum quod ſunt per actualia peccata quodammodo confortatæ. Unde principaliter contra actualia peccata datur, (ut ex ipſa forma patet) quæ non ſunt in pueris.

AR-

ARTICULUS V. 130
Utrum in hoc ſacramento totum corpus inungi debeat.

S. Thom. ubi ſup. art. 2. quæſt. 1. & ſeq.

AD quintum ſic proceditur. Videtur quod (a) in hoc ſacramento totum corpus inungi debeat. Quia ſecundum Auguſtinum (Lib. VI. de Trinit. cap. vi. ad fin.) tota anima eſt in toto corpore. Sed præcipue datur hoc ſacramentum ad ſanandum animam. Ergo in corpore toto debet inunctio fieri.

1. Præterea. Ubi eſt morbus, ibi debet apponi medicina. Sed quandoque morbus eſt univerſalis, & in toto corpore, ſicut febris. Ergo totum corpus debet inungi.

2. Præterea. In baptiſmo totum corpus immergitur. Ergo & hic totum debet inungi. Sed contra eſt univerſalis Eccleſiæ ritus, ſecundum quem non inungitur infernus (b) hoc ſacramentum, niſi in determinatis partibus corporis.

Reſpondeo dicendum, quod hoc ſacramentum per modum curationis exhibetur. Curatione autem corporalis non oportet quod fiat per medicinam toti corpori applicatam, ſed illis partibus ubi eſt radix morbi. Et ideo etiam unctio ſacramentalis debet fieri in illis partibus tantum in quibus eſt radix ſpirituæ infirmitatis.

Ad primum ergo dicendum, quod anima quamvis ſit tota in qualibet parte corporis, ad potentias, quæ ſunt radices actuum peccati. Et ideo oportet quod in determinatis partibus fiat, in quibus illæ potentie habent effectum.

Ad ſecundum dicendum, quod non ſemper apponitur medicina ubi eſt morbus; ſed congruentius, ubi eſt radix morbi.

Ad tertium dicendum, quod baptiſmus ſit per modum ablutionis; ablutio autem corporalis non purgat maculam ab aliqua parte, niſi cui apponitur: & ideo baptiſmus toti corpori adhibetur. Secus autem eſt de extrema unctio, ratione jam dicta (in corp. & ad 2. & 2.)

ARTICULUS VI. 131

Utrum convenienter determinentur partes ungende.

AD ſextum ſic proceditur. Videtur quod inconvenienter determinentur iſte partes, ut ſcilicet infernus inungatur in oculis,

S. Th. Op. Tom. VI.

(a) Al. deſt. id. (b) Al. deſt. hoc ſacramentum. (c) Al. unctio. (d) Al. ſacto.

in naribus, auribus; labiis, manibus, & pedibus. Quia ſapiens medicus curat morbum in radice. Sed de corde exeunt cogitationes, quæ conſuunt binomum, ut dicitur Matth. xv. 19. Ergo in pectore debet fieri inunctio.

2. Præterea. Puritas mentis non minus eſt neceſſaria excurrentibus quam intrantibus. Sed intrantes unguuntur chriſtinate in vertice à ſacerdote, ad ſignificandum mentis puritatem. Ergo & excurrentes hoc ſacramentum ungi debeat in vertice.

3. Præterea. Ibi debet adhiberi remedium, ubi eſt major vis morbi. Sed ſpirituæ morbus præcipue viget in viris in renibus, & in mulieribus in umbilico, ut dicitur Job xl. 11. Forſitudo ejus in lumbis ejus, & forſitudo illius in umbilico ventris ejus, ſecundum expoſitionem Gregorii (Lib. XXXII. Moral. cap. xi.) Ergo ibi debet fieri inunctio.

4. Præterea. Sicut per pedes peccatur, ita & per alia membra corporis. Ergo ſicut inunguntur pedes, ita & alia corporis membra inungi debent.

Reſpondeo dicendum, quod principia peccandi in nobis ſunt eadem quæ & principia agendi: quia peccatum conſiſtit in actu. Principia autem agendi in nobis ſunt tria: primum eſt dirigens, ſcilicet vis cognoviſciva; ſecundum eſt imperans, ſcilicet vis appetitiva; tertium eſt exequens, ſcilicet vis motiva. Omnis autem noſtra cognitio à ſenſu ortum habet. Et quia ubi eſt in nobis prima origo peccati, ibi debet (c) medicina adhiberi; ideo inunguntur loca quinque ſenſuum; ſcilicet oculi propter viſum, aures propter auditum, nares propter odoratum, os propter guſtum, manus propter tactum, qui in pulſis digitorum præcipue viget, & propter appetitivam inunguntur aliquibus renes; pedes autem inunguntur propter motivam, qui ſunt principia ejus instrumentum. Et quia primum principium operationis humanæ eſt cognoviſciva, ideo illa unctio ab omnibus obſervatur, quæ ſit ad quinque ſenſus, quaſi de neceſſitate ſacramenti; ſed quidam non ſervant alias; quidam vero illam ſervant quæ ſit ad pedes, & non quæ ad renes: quia appetitiva, & motiva ſunt ſecundaria principia.

Ad primum ergo dicendum, quod cogitatio à corde non exit, niſi per aliquam imaginationem, quæ eſt motus à ſenſu (d) factus, ut dicitur in II. de Anima (tex. 160a) Et ideo cor non eſt prima radix cogitationis, ſed organa ſenſuum; niſi quatenus cor eſt principium totius corporis. Sed hoc principium eſt radix remota.

Ad ſecundum dicendum, quod intrantes debent acquirere puritatem mentis; ſed excurrentes

N 2

tes debent eam purgare. Et ideo exeuntes debent inungi in illis partibus quibus contingit puritatem mentis inquinari.

Ad tertium dicendum, quod secundum quorundam consuetudinem fit in renibus, propter hoc quod ibi maxime viget appetitus concupisibilis; sed appetitiva non est prima radix, ut dictum est (in corp.)

Ad quartum dicendum, quod organa corporis, quibus actus peccati exercentur, sunt pedes, manus, & lingua, quibus etiam exhibetur unctio, & membra genitalia, quibus, propter immunditiam illarum partium, & honestatem sacramenti, non debet unctio adhiberi.

ARTICULUS VII. 132

Utrum mutilati debeant inungi in illis dictis partibus.

Ad septimum sic proceditur. (a) Videtur quod mutilati non sunt inungendi in illis dictis partibus. Quia sicut hoc sacramentum exigit determinatam dispositionem in suscipiente, ut scilicet sit infirmus, ita & determinatam partem. Sed ille qui non habet infirmitatem, non potest inungi. Ergo nec ille qui non habet partem illam in qua debet fieri unctio.

2. Præterea. Ille qui est cæcus a nativitate, non delinquit per visum. Sed in unctione quæ fit in oculis, fit mentio de delicto per visum. Ergo talis unctio cæco nato non debet fieri: & sic de aliis.

Sed contra est quod defectus corporis non impedit aliquid aliud sacramentum. Ergo nec istud impedire debet. Sed de necessitate istius sacramenti est quilibet unctio. Ergo omnes debent fieri mutilatis.

Respondeo dicendum, quod mutilati etiam inungi debent, quanto propinquius fieri potest ad partes illas in quibus unctio fieri debet: quia quamvis non habeant membra, habent tamen potentias animæ, quæ illis membris debentur, saltem in radice; & interior peccare possunt per ea quæ ad partes illas pertinent, quamvis non exterius.

Et per hoc patet solutio ad objecta.

QUÆSTIO XXXIII.

De iteratione huius sacramenti.

in duos articulos divisa.

Deinde considerandum est de iteratione huius sacramenti.

Circa quod queruntur duo.

(a) Ita passim. Exemplum anno 1486. Venetiis usum; quod mutilati non sunt unguendi illis unctioibus quæ partibus illis competunt.

Primo, utrum hoc sacramentum debeat iterari.

Secundo, utrum in eadem infirmitate debeat iterari.

ARTICULUS I. 133

Utrum hoc sacramentum debeat iterari.

S. Thom. ubi sup. art. 4. quæst. 1. & 2.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum non debeat iterari. Quia dignior est unctio quæ fit homini, quam quæ fit lapidi. Sed unctio altaris non iteratur, nisi altare illud fractum fuerit. Ergo nec unctio extrema, quæ adhibetur homini, debet iterari.

2. Præterea. Post extremam nihil est. Sed hæc unctio dicitur extrema. Ergo non debet iterari.

Sed contra. Hoc sacramentum est quædam spiritualis curatio per modum corporalis curationis exhibita. Sed curatio corporalis iteratur. Ergo & hoc sacramentum iterari potest.

Respondeo dicendum, quod nullum sacramentale, nec sacramentum, quod habet effectum perpetuum, debet iterari: quia ostenderetur, sacramentum non fuisse efficax ad faciendum illum effectum; & sic fieret injuria illi sacramento. Sacramentum autem quod habet effectum non perpetuum, potest iterari sine injuria, ut effectus perditus iterato recuperetur. Et quia sanitas corporis, & mentis, quæ est effectus huiusmodi sacramenti, potest amitti, postquam fuerit per sacramentum effecta; ideo hoc sacramentum sine sui injuria potest iterari.

Ad primum ergo dicendum, quod unctio lapidis fit ad ipsius altaris consecrationem, quæ est perpetua in lapide, quamdiu altare manet: & ideo non potest iterari. Sed hæc unctio non fit ad consecrationem hominis, cum non imprimatur per eam character. Et ideo non est simile.

Ad secundum dicendum, quod illud quod secundum estimationem hominum est extremum, quandoque secundum rei veritatem non est extremum. Et sic dicitur hoc sacramentum extrema unctio, quia non debet dari nisi illis quorum mors est propinqua secundum estimationem hominum.

ARTICULUS II.

Utrum in eadem infirmitate debeat iterari.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod in eadem infirmitate non debeat iterari. Quia uni morbo non debetur nisi una medicina. Sed hoc sacramentum est quædam spiritualis medicina. Ergo contra unum morbum non debet iterari.

2. Præterea. Secundum hoc posset aliquis infirmus tota die inungi, si in eodem morbo posset iterari unctio, quod est absurdum.

Sed contra est quod aliquando morbus diu durat post sacramenti perceptionem: & sic reliquæ peccatorum contrahuntur, contra quas principaliter hoc sacramentum datur. Ergo debet iterari.

Respondeo dicendum, quod hoc sacramentum non respicit tantum infirmitatem, sed etiam infirmitatis statum: quia non debet dari nisi infirmis qui secundum humanam estimationem videntur morti appropinquare. Quædam autem infirmitates non sunt diuturnæ: unde si in eis datur hoc sacramentum tunc quando homo ad statum illum pervenit quod fit in periculo mortis, non recedit a statu illo nisi infirmitate curata: & ita non debet iterum inungi. Sed si recidivum patiat, erit alia infirmitas; & poterit fieri alia unctio. Quædam vero sunt ægitudines diuturnæ, ut hæctica, hydrophis, & huiusmodi: & in talibus non debet fieri unctio, nisi quando videntur perducere ad periculum mortis: & si homo illum articulum evadat, eadem infirmitas durante, & iterum ad similem statum per illam ægitudinem reducat, iterum potest inungi: quia jam quasi est alius infirmitatis status, quamvis non sit alia infirmitas simpliciter.

Et per hoc patet solutio ad objecta.

QUÆSTIO XXXIV.

De sacramento ordinis quoad ejus essentiam, & ejus partes, non obligat ut

in quinque articulis divisa.

Post hæc considerandum est de sacramento ordinis. Et primo de ordine in communi. Secundo de distinctione ordinum. Tertio de conferentibus ordinem. Quarto de impedimentis ordinandorum. Quinto de his quæ sunt ordinibus annexa.

De ipso autem ordine in communi tria videnda sunt. Primo de ejus entitate, & quidditate, & partibus ejus. Secundo de ejus effectu. Tertio de suscipientibus ipsum.

Circa primum queruntur quinque.

Primo, utrum ordo in Ecclesia esse debeat.

Secundo, utrum convenienter definatur.

Tertio, utrum sit sacramentum.

Quarto, utrum ejus forma convenienter exprimat.

Quinto, utrum hoc sacramentum habeat materiam.

ARTICULUS I. 135

Utrum ordo in Ecclesia esse debeat.

S. Thom. IV. dist. xxiv. quæst. 1. art. 1. quæst. 1. & seq.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod ordo in Ecclesia esse non debeat. Ordo enim requirit subjectionem, & prælationem. Sed subiectio videtur repugnare libertati, in quam vocati sumus per Christum. Ergo ordo in Ecclesia esse non debet.

2. Præterea. Ille qui in ordine constituitur, alto superior fit. Sed in Ecclesia quilibet debet se altero inferioriorem reputare: Philipp. 11. 3. Superiores invicem arbitantes. Ergo non debet in Ecclesia esse ordo.

3. Præterea. Ordo invenitur in Angelis propter distinctionem eorum in bonis naturalibus, & gratuitis. Sed omnes homines sunt in natura unum: gratiarum etiam dona quis eminentius habeat, ignotum est. Ergo ordo in Ecclesia esse non debet.

Sed contra. Ad Rom. xlii. 1. Quæ sunt à Deo, ordinata sunt. Sed Ecclesia à Deo est, quia ipse eam ædificavit sanguine suo. Ergo ordo in Ecclesia esse debet.

Præterea. Status Ecclesie est medius inter statum naturæ, & gloriæ. Sed in natura invenitur ordo; quo quædam aliis superiora sunt; & similiter in gloria, ut patet in Angelis. Ergo in Ecclesia debet esse ordo.

Respondeo dicendum, quod Deus sua opera in sui similitudinem producere voluit, quantum possibile fuit, ut perfecta essent, & per ea cognosci posset. Et ideo ut in suis operibus representaretur, non solum secundum quod in se est, sed etiam secundum quod aliis insuit, hanc legem naturalem imposuit omnibus, ut ultima per media reducerentur, & perficerentur, & media per prima, ut Dionysius dicit (cap. v. eccles. Hierarch. inter princ. & med.). Et ideo ut ista pulchritudo Ecclesie non deesset, posuit ordinem in ea, ut quidam aliis sacramenta traderent, suo modo Deo. In hoc assimilati, quasi Deo cooperantes; sicut & in corpore naturali quædam membra aliis insunt.

Ad primum ergo dicendum, quod subiectio servitutis repugnat libertati: quæ servit